

Ivan Šašelj (Slovenec, 31.8.1940)

Ivan Janeza LAVRIČ, pl. Zaplaz **Feldmaršalporočnik**

Obiskovalec tega spletišča, sicer častnik SV, mi je nedavno poslal kopijo članka o našem generalu v AOV – feldmaršalporočniku Ivanu Lavriču pl. Zaplaz, ki je bil objavljen v »Slovenec« 31. avgusta 1940, ob njegovi 90. letnici rojstva.

Članek je napisal Ivan Šašelj, upokojeni župnik iz Adlešičev, na podlagi življenjepisa, ki mu ga je na prošnjo poslal sam general Lavrič. Namreč, pri Šašlju je bila kuharica Lavričeva starejša sestra Marija – Mici, ki je verjetno tudi posredovala pri bratu.

Delno lektoriran članek se je glasil takole:

Podmaršal v pokoju **Ivan Lavrič plemeniti Zaplaški** **90 letnik**

Danes obhaja g. Ivan Lavrič pl. Zaplaški, podmaršal v pok. v Zagrebu, 90. letnico svojega življenja. Ker je g. podmaršal zaveden Slovenec, ki tudi v nekdanji Avstriji ni nikdar zatajil svojega slovenskega pokolenja in ki je došel kot kmetijski sin do tako visoke časti, kakor menda malo kdo izmed Slovencev, je prav, da se tudi »Slovenec« spominja tega našega odličnega rojaka, ki je nam Slovenecem v čast. Rojen je bil 30. avgusta 1850 kot sin Jožefa in Neže Lavrič v Dolnjih Praprečah pri Št. Lovrencu ob Temenici na Dolenjskem, kjer so imeli njegovi starši svoje posestvo.

Bili so ugledni in zelo pošteni ter nadarjeni. K njim so prihajali drugi sosedje po nasvete v vseh strokah kmetijskih potreb. V tistih davnih, a lepih časih je bilo med vaščani v vasi lepo patriarhalično življenje. Ko je bil Ivan komaj v petem letu, ga je začela njegova sestra Mici že učiti brati, ker so njegovi starši želeli, da ga posvete cerkveni službi. In res, ko je bil v sedmem letu, je že začel ministrirati v cerkvi. Pozneje pa ga je vzel njegov stric Alojzij Jerše, učitelj v Gornjem Logatcu, k sebi, da ga pripravi za učiteljski stan. Lotil se je šole z vso vnemo. L. 1860 pa je odšel v Ljubljano v 4. razred, ki ga je izvršil z odliko. Prihodnje leto je vstopil v ljubljansko realno šolo, kjer je končal vse razrede z odliko. L. 1869 pa je vstopil s šestimi tovariši ljubljanskih šol v pionirsko kadetnico v Ilainburgu pri Dunaju. Šola je bila zelo stroga, tako da jih je ostalo na koncu četrtega leta šole od 62 učencev samo 14, a 48 pa jih je bilo vsled slabih uspehov že prej iz šole odstranjenih. Kadetnico je izvršil z odliko kot eden prvih po činu. Ko je bil imenovan za častniškega namestnika, je služil najprej v Ptuj v 5. pionirskem bataljonu. 1. novembra 1875 je postal podporočnik in bil premeščen na Dunaj v 41. bukovinski peš. polk, kjer se je začelo zanj novo življenje. Častniški zbor polka je bil iz vseh narodov bivše avstro-ogrske monarhije, vendar pa so bili v večini Poljaki. Njega so sprejeli pod svoje okrilje starejši stabilni oficirji, ker so videli njegovo pošteno ponašanje,

zmožnosti in delo. Gospod podmaršal je še zdaj ginjen, kadar se spominja na te dobre tovariše. Glede na tedanje uspehe v šolah in službi pa se je čutil upravičenega, da stopi v najvišje vojaško učilišče, ki je potrebno za vojaško kariero, v višjo vojno akademijo. Ta korak pa mu je preprečila mobilizacija za okupacijo Bosne in Hercegovine. 6. septembra 1878 so prekoračili Savo v Slavonskem Brodil in polk je krenili proti Sarajevu čez Žebče in Zenico. Po ogorčenih bojih v Bosni in v Sandžaku je bil koncem leta 1879. s polkom premeščen v Klosterbruck pri Znajinu. Leta 1881 je postal poročnik in bil dodeljen dalmatinskemu domobranskemu bataljonu v Sinju.

15. avgusta 1882 se je oženil z Ernestino, hčerjo poznejšega generala Alfreda pl Brosclia. Tri leta je ostal v Dalmaciji. Leta 1885 pa je bil premeščen iz Kotora v Radauc v Bukovini. Od tam je bil pa premeščen 1887 v Olomuc in je maja istega leta postal kapetan. Pri cesarskih manevrih 1889 v okolici Tešina je bil odrejen za ordonančnega oficirja pri cesarju Francu Jožefu. Pri tej priliki je bil »povabljen na dvorno kosilo Takrat mu je bila ponujena stalna služba pri dvoru kot cesarjev ordinančni oficir. Ker je pa stal ravno pred vpoklicem v tečaj za višje oficirje, je prosil, da ga odpuste v njegov polk. Oktobra je bil potem poklican v tisti tečaj, ki ga je dovršil prihodnje leto z odliko.

Zatem je začel zopet s svojim normalnim delom pri svoji četi, katero je privedel kmalu v vseh vpoklicih k dobremu slovesu. Leta 1893 je bil premeščen v Stanislav v vzhodni Galiciji, prihodnje leto pa v Černovice kot komandant bataljona v 22. domobranskem polku. 1. maja 1895 je bil povišan izven reda v majorski čin ter premeščen kot komandant bataljona v Ljubljano. Tu je naletel na težke razmere: vojaki skoraj sami Slovenci, oficirji kot njih učitelji pa večinoma Nemci, ki niso bili dosti zmožni slovenskega jezika. Tudi v privatnem življenju ni bilo veliko boljše. V Ljubljani so hodili oficirji Nemci samo k nemškim prireditvam, na slovenske ni prišel nobeden. Na Lavričevo prizadevanje pa je postala stvar drugačna.

Leta 1898 je bil imenovan za tajnika komandanta 5. zbora v Gradcu za domobranske zadeve. Postal je tudi podpolkovnik (izredno) in bil odlikovan z zaslužnim križcem. Ker se je bilo v zadnjih letih domobranstvo močno povišalo in reorganiziralo in so se tudi formirale brigade in divizijske komande s svojimi štabi, je bil prevzel Lavričevo dolžnost drugi generalštabni oficir, Lavrič pa se je 1900 vrnil k svojemu bataljonu v Ljubljano. 1. novembra 1902 je bil imenovan za polkovnika in komandanta 22. domobranskega polka v Černovicah. Tu ga je čakalo izredno naporno delo, katerega se je poprijel z vso energijo in je dosegel že do konca prvega leta sijajne uspehe. Ni šlo vse gladko, a Lavrič se je držal načela: Delaj prav, pa se ne boj nikogar! Leta 1905. je nadvojvoda Rainer pregledal Lavričev polk. Po končani vaji mu veli, naj mu predstavi častniški zbor, nato pa povedal: »Gospod polkovnik, polk je dober, polk je izvrsten; jaz sem vam ga izročil, ker sem vas tukaj potreboval!«

Leta 1907 je bil odlikovan z redom železne krone. Novembra 1908 je postal komandant domobranske brigade v Visokem Mitu na Češkem in povišan čin generalmajorja. Leta 1910 je dobil vojaško plemstvo s priimkom »plemeniti Zaplaški«. Naslednje leto je bil napolnil 40 let aktivne službe in šel v pokoj. Cesar ga je bil odlikoval z enim največjih redov, z Leopoldovim redom. Leta 1912 je dobil čin podmaršala ad hon. V začetku svetovne vojne, v septembru 1914. leta, je bil Lavrič zopet poklican v vojno službo in je šel z dunajskim »Landsturmom« koncem oktobra v Karpate, kjer se je boril in branil »Užokpas«. Koncem 1914 pa je prišel v Krakovo kot komandant trdnjavskega odseka.

1. maja 1915 je bil imenovan za pravega podmaršala in je ostal do konca leta 1917 v službi. Za svoje delovanje med vojno je dobil vojne dekoracije k prejšnjim odlikovanjem. Njegov penzijski dekret od domobranskega ministrstva navaja, da je Lavrič služil: 41 let, 9 mesecev in 16 dni — vojna leta všteti »in duplo«.

Naj navedemo tu še njegove družinske razmere! S svojo soprogo Ernestino sta živela skupaj 33 let in imata 3 sinove in eno hčer. Hči Marija je bila vzgojena za učiteljico v Uršulinskem samostanu v Ljubljani. Od sinov pa, ki so se vsi posvetili vojaški službi, je

najmlajši, Karl, kot konjiški podporočnik izgubil svoje mlado življenje na ruskem bojišču. Najstarejši sin, Alfred, generalštabni major, kateri se je pri zedinjenju naše države boril za osvoboditev koroških Slovencev, je vsled težkih ran postal invalid in umrl 27. junija 1933. Njegov tretji sin, Štefan, pa služi zdaj kot artilerijski polkovnik in je komandant polka v novi državi.

Gospodu jubilantu k njegovi 90. letnici prav iz srca čestitamo, želeč mu, da bi ga Bog ohranil čilega in zdravega do skrajnih meja človeškega življenja!«

Opombe!

V uradnem seznamu AOV je zapisano:

- *Lavrič von Zaplas, Johann (30.8.1850 - ...), 1.11.1908 (17.11.08) GM, 1.4.1911 pens., 10.6.1912 Tit.-FML, 1.5.1915 wirkl. FML u. reakt.*

FML – feldmaršallajtnant, do nedavnega so pisali podmaršal.

Feldmaršalporočnik Lavrič je umrl 1941 v Zagrebu, kjer je tudi pokopan.

V leksikonih Osebnost in Slovenika sem napisal oba članka.